

FELLES RAPPORT OM STATUS OG AVVIK BOLIG FOR VELFERD 2015

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

Helsedirektoratet

Husbanken

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

KRIMINALOMSORGEN

INNHALDSFORTEGNELSE

1	INNELDNING	3
2	STATUS OG AVVIK FRA FELLES TILTAKSPLAN BOLIG FOR VELFERD 2015	4
2.1	ORGANISERING OG STRUKTUR	4
2.2	VEIVISER BOLIG FOR VELFERD	6
2.3	NASJONALT PROSJEKT FOR BEDRE STYRINGSINFORMASJON.....	7
2.4	UTVIKLE KONKRETE MÅLSETTINGER FOR STRATEGIPERIODEN	8
2.5	ETABLERE LOKALE LÆRINGSPROSJEKTER	9
2.6	SAMORDNING AV STATLIGE TILSKUDD OG SØKNADSPROSEDYRER	12
2.7	FOU-PROSESSER SOM STØTTER OPP UNDER STRATEGIEN	13
2.8	SÆRLIG INNSATS I OSLO.....	13
2.9	FELLES UTDANNINGSSTRATEGI FOR BOLIGSOSIALT ARBEID	14
3	UTFORDRINGER I GJENNOMFØRINGEN AV BOLIG FOR VELFERD, OG TILTAK FOR Å LØSE DISSE	15
3.1	PRIORITERING AV RESSURSER TIL BOLIG FOR VELFERD	15
3.2	UTFORDRINGER I SAMORDNING AV TILSKUDDSMIDLER	17
3.3	BEHOV FOR Å ARBEIDE MED REGELVERK	17
3.4	FYLKESMENNENES ROLLE I REGIONAL FORANKRING.....	18
3.5	MER BRUKERMEDVIRKNING.....	18

Bolig for velferd - Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020) er en omfattende velferdsstatlig innsats overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. Strategiens hovedmål er at:

1. Alle skal ha et godt sted å bo
2. Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet
3. Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Siden strategien ble lansert i mars 2014, har det blitt nedlagt et stort arbeid i å etablere gode samarbeidsstrukturer og utvikle en felles forståelse av perspektivene i Bolig for velferd. Direktoratene opplever i dag en økende forankring av felles mål og felles ansvar i Bolig for velferd. Det er utarbeidet 15 konkrete målsetninger for Bolig for velferd som er tatt i bruk i arbeidet. Det er etablert nasjonale og regionale fora for samarbeid mellom de statlige helse- og velferdsaktørene, og opprettet en rekke tiltak på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå som skal bidra til måloppnåelse i strategien. Dette gjør at vi i 2016 beveger oss fra plan til aktivitet i Bolig for velferd.

Det store antallet flyktninger som ankommer Norge, og økende arbeidsledighet i landet tydeliggjør behovet for en samordnet statlig innsats. Bolig for velferd skal bidra til at velferdsutfordringer ses i sammenheng, og skal dyktiggjøre helse- og velferdsaktørene i innsatsen ovenfor vanskeligstilte på boligmarkedet. Samtidig erfarer direktoratene at akutte velferdsutfordringer utfordrer prioriteringen av ressurser til gjennomføringen av strategien. Dette kommer blant annet til syne i arbeidet med innholdsproduksjon til Veiviser Bolig for velferd. Det er fortsatt behov for gode rammebetingelser og tydelige styringssignaler om prioritering av ressurser til Bolig for velferd.

Fremdriften i Bolig for velferd er gjennomgående i tråd med milepælene i Felles tiltaksplan Bolig for velferd 2015. Det er etablert fire nasjonale læringsprosjekter, det er opprettet et FoU-nettverk mellom direktoratene, og 29. april oversender Nasjonalt prosjekt for bedre styringsinformasjon sluttrapporten fra prosjektet. Det er også iverksatt en rekke tiltak for å samordne statlige tilskuddsmidler. Veiviser Bolig for velferd er det største enkelttiltaket i strategien, og det er knyttet store forventninger til effektene Veiviseren kan ha på kommunenes innsats overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. I en søknad til Difi om medfinansiering av Veiviseren har Husbanken beregnet at verdien av Veiviseren de neste 10 årene er omkring 780 000 000 kr. Lanseringen av Veiviseren har stor betydning for skiftet fra plan til aktivitet i gjennomføringen av Bolig for velferd, og vil få konsekvenser for måloppnåelse i strategien. Videre fremdrift er avhengig av prioritering av ressurser til produksjon av faglig innhold til Veiviseren.

Status- og avviksrapporten 2015 tar utgangspunkt i Felles tiltaksplan Bolig for velferd 2015. Rapporten gir en kortfattet redegjørelse for status i tiltakene i strategien, og diskuterer sentrale utfordringer direktoratene opplever i gjennomføringen av strategien samt tiltak for å imøtekomme disse. Status- og avviksrapporten er ikke strukturert etter strategiens 15 målsetninger, og inneholder i liten grad rapportering om oppnådde resultater i strategiarbeidet. Dette skyldes at arbeidet så langt primært har handlet om å etablere strukturer for samarbeid og tilrettelegge for tiltak og fremtidige resultater i strategien. Vårt mål er at fremtidig status- og avviksrapportering i større grad gir et bilde av sammenhengen mellom tiltak og måloppnåelse i Bolig for velferd ved hjelp av styringsparameterne utviklet i Nasjonalt prosjekt for bedre styringsinformasjon.

2.1 ORGANISERING OG STRUKTUR

Et viktig arbeid i 2015 har vært å tilrettelegge for godt samarbeid mellom de involverte aktørene i Bolig for velferd. Strategien var fortsatt i en oppstartsfase ved begynnelsen av 2015, og det er seks relativt ulike direktorater som skal samordnes om de boligsosiale utfordringene. Direktoratene har derfor brukt mye tid på å dele informasjon og utvikle felles forståelse om perspektivene i Bolig for velferd, eksempelvis om betydningen av begrepet boligsosialt. Forankringen av felles problemforståelse og etablering av gode samarbeidsstrukturer har foregått både på nasjonalt, fylkes- og regionsnivå i direktoratene. «Samordningsstigen» under er hentet fra Difi, og gir en illustrasjon av problemstillingene vi forholder oss til i samordningsarbeidet:

Figur 1: «Samordningsstigen» («Mot alle odds? Veier til samordning i norsk forvaltning», Difi 2014)

Innsatsen i 2015 med å forankre en felles forståelse av perspektivene i Bolig for velferd gjør at direktoratene nå står bedre rustet til å iverksette felles tiltak. Den etablerte samarbeidsstrukturen i strategien bygger videre på strukturen omtalt i tiltaksplanen for 2015:

SAMORDNINGSGRUPPEN

Samordningsgruppen består av avdelingsledere og kontaktpersoner i de seks direktoratene. Samordningsgruppen har møttes 6 ganger i 2015. Gruppen har diskutert og tatt strategiske beslutninger om arbeidet med strategien, eksempelvis om innholdsproduksjon og drift av Veiviser Bolig for velferd. Samordningsgruppen ble i 2015 programråd for Husbankens nye kommuneprogram, som skal tilrettelegge for et samordnet statlig samarbeid med kommunene. Samordningsgruppen vil få jevnlig oppdateringer om status og utvikling i programarbeidet, og får dermed mulighet til å komme med innspill og råd om det videre programarbeidet og om mulig tverrdirektoral samarbeid.

TVERRDIREKTORAL ARBEIDSGRUPPE FOR TILTAKSPLANEN

Den tverrdirektorale arbeidsgruppen for tiltaksplanen har i løpet av 2015 blitt etablert som en operativ arbeidsgruppe for hele strategien. Arbeidsgruppen har gjennom månedlige møter og jevnlig kontakt løpende avklart status og tiltak for gjennomføring av strategien. Møtene brukes også til å forberede saker til samordningsgruppen. Deltakerne i den tverrdirektorale arbeidsgruppen møter i samordningsgruppen.

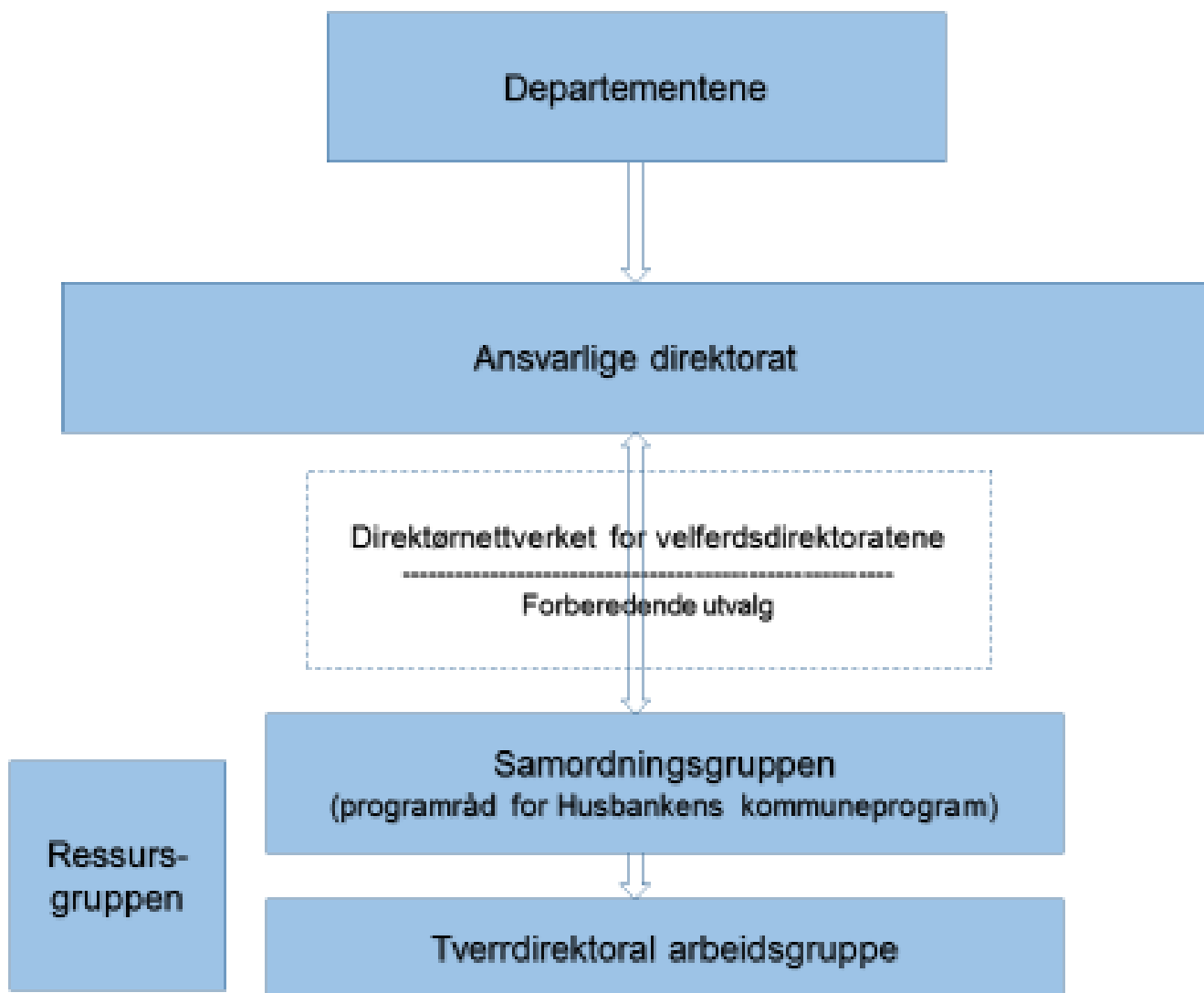
RESSURSGRUPPEN BOLIG FOR VELFERD

Ressursgruppen Bolig for velferd består av 26 deltakere fra et utvalg kommuner, representanter fra fylkesmannsambetet i Buskerud, Sør-Trøndelag og Hordaland, brukerrepresentanter fra alle strategiens

områder og frivillige og ideelle organisasjoner. I tillegg deltar alle direktoratene. Ressursgruppen har hatt tre møter i 2015. Direktoratene har byttet på å åpne møtene, og har oppdatert ressursgruppen om status i arbeidet med strategien både i sin helhet og om enkelttiltak. Flere av medlemmene i gruppen, blant annet Frivillighet Norge og Faglig forum for kommunalt flyktningearbeid, har fått tid til å fortelle om seg selv og arbeidet sitt, og om utfordringer de opplever i arbeidet. Dette har dannet grunnlag for diskusjoner i grupper og i plenum som har ledet til innspill til det videre arbeidet. Utvikling av Tiltaksplan Bolig for velferd 2016 har vært et gjennomgående tema på møtene. Vi har arbeidet med å finne en god form på møtene for å best mulig utnytte de samlede ressursene i gruppen. Dette er noe vi må arbeide videre med i gjennomføringen av strategien, noe som omtales nærmere i kapittel 4 om utfordringer i gjennomføringen av strategien.

I tillegg til de nevnte gruppene, er det opprettet flere tverrdirektorale arbeidsgrupper knyttet til tiltak i strategien. De største arbeidsgruppene i 2015 har vært arbeidsgruppen for Veiviser Bolig for velferd og arbeidsgruppen for Nasjonalt prosjekt for bedre styringsinformasjon. Det er også opprettet tverrdirektorale arbeidsgrupper knyttet til samordning av tilskuddsmidler og til det nasjonale læringsprosjektet om Housing first. Det er også etablert samarbeidsgrupper om de nasjonale læringsprosjektene på regionalt statlig nivå.

Figur 2: Kart over nasjonal organisering av arbeidet med Bolig for velferd

REGIONAL FORANKRING

I løpet av 2015 er det avholdt samarbeidsmøter mellom de regionale statlige helse- og velferdsaktørene i hele Norge for å tilrettelegge for en felles offentlig innsats overfor kommunene. I flere regioner har vi opplevd et stort engasjement og en fremoverlent holdning til strategien. Det er opprettet flere samarbeidsnettverk tilknyttet Bolig for velferd, som under ledelse av fylkesmenn bidrar til initiering av samarbeid og koordinering av de regionale helse- og velferdsaktørenes aktivitet på strategiens innsatsområder. Under Fylkesmannen i Hordaland er Samordningsutvalget for Bolig for velferd i vest etablert, og tilsvarende har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tatt initiativ til opprettelsen av et velferdsnettverk for helse- og velferdsaktørene i området. Etablering av tilsvarende samarbeidsfora er på trappene både på Sør- og Østlandet.

For å fremheve fylkesmannsembetets ansvar i gjennomføringen av Bolig for velferd, er det innarbeidet en omtale av Bolig for velferd og fylkesmannens koordineringsansvar for statlige satsinger i fylkesmannens tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks. Erfaring vil vise om det vil være behov for videre arbeid med disse styringsdokumentene.

SAMARBEID MED KOMMUNER

I 2015 har en rekke kommuner blitt involvert i arbeidet med strategien. Flere kommuner deltar i ressursgruppen Bolig for velferd, ressursgruppen til Veiviser Bolig for velferd, ressursgruppen til Nasjonalt prosjekt for bedre styringsinformasjon, og i de nasjonale læringsprosjektene. I tillegg har sentrale representanter for Bolig for velferd deltatt på flere kommunale konferanser og seminarer. Det er vår oppfatning at Bolig for velferd har blitt betydelig mer synlig for kommunene i 2015 og at kunnskapen om strategien har økt. Vi erfarer at kommunene har høye forventninger til resultatene av strategien. Især er det knyttet forventninger til Veiviser Bolig for velferd og til innsatsen for å samordne de statlige tilskuddsmidlene. Husbankens nyutviklede kommuneprogram, og samordningsgruppens rolle i dette, vil være viktig i det videre samarbeidet med kommunene i gjennomføringen av Bolig for velferd.

2.2 VEIVISER BOLIG FOR VELFERD

Veiviser Bolig for velferd skal gi gjennomføringskraft til Bolig for velferd og bidra til bedre måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet. Veiviseren bidrar til forankring av et helhetlig perspektiv i arbeidet med vanskeligstilte på boligmarkedet, og synliggjør betydningen av samarbeid i arbeidsprosesser og virkemiddelbruk. Veiviseren skal formidle kompetanse og digitale kurs, gi steg-for-steg veiledning i arbeidsprosesser, gi tilgang til sjekklister, maler, verktøy mm., og herigjennom effektivisere og bidra til kvalitet i kommunenes arbeid. En rettesnor for Veiviseren er at den skal være konkret og praktisk innrettet, og gi kommunene mulighet til å lære av andres erfaringer og eksempler tilpasset sin egen kontekst.

Veiviser Bolig for velferd er et arbeidskrevende prosjekt, og har vært prioritert i direktoratenes arbeid med Bolig for velferd i 2015. Ved årsskiftet er planleggingsfasen for det faglige innholdet avsluttet og innholdsproduksjonen er i gang. Både ansvarsdeling for det faglige innholdet og redaksjonsmodell for forvaltning av det faglige innholdet er etablert. Det er stor bredde blant aktørene som skal bidra med innhold til Veiviseren; både brukerorganisasjoner, kommuner fra hele landet, fylkesmenn, alle de involverte direktoratene i strategien samt andre direktorat som Vegdirektoratet og Miljødirektoratet. Innholdsproduksjonen krever mye ressurser både av Husbanken og de andre direktoratene, og følges derfor tett opp.

Figur 3: Illustrasjon av forsiden til Veiviser Bolig for velferd

Teknisk plattform er valgt, og visuell profil for Veiviseren er snart ferdig utarbeidet. Avrop på konsulenttjenester over rammeavtalene til Husbanken ble sendt ut i mars 2016, og oppstart av utviklingsarbeidet er planlagt i april 2016. Den tekniske løsningen for innsamling av tekst og dokumentasjon, pre-publiseringsdatabasen, er under ferdigstilling. Utviklingen av pre-publiseringsdatabasen er imidlertid forsinket med ca. halvannen måned, hvilket skaper noen utfordringer knyttet til forventningene til innholdsproduksjonen og reduserer framdriften. De ansvarlige for produksjonen av det faglige innholdet har fått word-maler de skal benytte frem til pre-publiseringsløsningen er på plass og er dermed ikke forhindret fra å gjøre sine oppgaver. Utover pre-publiseringsdatabasen er det ingen avvik fra fremdriftsplanen for Veiviser Bolig for velferd. Første versjon av Veiviseren skal lanseres i løpet av 2016.

2.3 NASJONALT PROSJEKT FOR BEDRE STYRINGSINFORMASJON

Direktoratene har fått i oppdrag av departementene å utvikle bedre styringsinformasjon om strategiens mål- og innsatsområder. Direktoratene skal:

- Invitere med seg kommunesektoren i et nasjonalt prosjekt for å sammenstille og utvikle indikatorer og resultatmål som støtter opp om strategiens mål og innsatsområder.
- Bidra til at både stat og kommune får bedre informasjon om status på det boligsosiale området og om sammenhengen mellom innsats og resultater.
- Dataene som ligger til grunn for indikatorer og resultatmål skal som hovedregel baseres på eksisterende data.

Utgangspunktet for oppdraget er at både stat og kommune etterspør statistikk som kan gi bedre informasjon om hva innsatsen deres gir av resultater. Rapporteringen i KOSTRA og rapporteringen på bruken av de statlige virkemidlene gir relevant informasjon, men disse dataene og bruken av dem må videreutvikles.

Arbeidet med oppdraget er inne i en slutfase. Prosjektet Bedre styringsinformasjon har levert i henhold til leveranseplan i felles oppdragsbrev. I tillegg har prosjektet utarbeidet 15 målsetninger, jf. tiltak 6 i Felles tiltaksplan Bolig for velferd 2015. Nå gjenstår kun sluttrapporten. Prosjektskissen som ble levert 1. april 2015 har sammen med de 15 målsetningene vært rammen for utarbeidelse av styringsparameterne. Husbanken

leder prosjektet og har også tatt ansvar for produksjon og sammenstilling av arbeidet. Direktoratene har dannet en kjernegruppe i arbeidet som har møttes månedlig til felles arbeidsøkter. I tillegg har det vært høy aktivitet mellom møtene. Siden april 2015 har prosjektet hatt 6 arbeidsmøter med kommunene. Direktoratene inviterte Sogndal, Stavanger, Asker, Trondheim, Sarpsborg og Drammen inn i arbeidet.

Husbanken har i dialog med KMD blitt enig om at sluttrapporten skal oversendes 29. april 2016. Dette for å få nok tid til en høringsrunde og forankring i direktoratene og kommunene som har deltatt i arbeidet. Sluttrapporten ble sendt på høring 1. mars med svarfrist 30. mars. I tillegg til sluttrapporten vil Husbanken i samarbeid med direktoratene lage en statusrapport (vedlegg til sluttrapporten) basert på foreslåtte styringsparametere. Etter at sluttrapporten for Bedre styringsinformasjon og statusrapporten er levert, vil Husbanken, med innspill fra IMDi, produsere materiale om styringsinformasjon til Veiviser Bolig for velferd.

Fremover planlegges det en årlig resultatrapport med en vurdering av de foreslåtte styringsparametere. Resultatrapporten er planlagt ferdigstilt 1. oktober hvert år slik at den inneholder KOSTRA-tallene for året før. Resultatrapporten skal ses i sammenheng med årlig status- og avviksrapportering for Bolig for velferd.

2.4 UTVIKLE KONKRETE MÅLSETTINGER FOR STRATEGIPERIODEN

I tråd med tiltaksplanen 2015 er det utviklet 15 målsetninger for hva arbeidet med Bolig for velferd skal føre til innen 2020. Målsetningene konkretiserer de syv innsatsområdene i strategien og den særlige oppmerksomheten på barnefamilier og unge. Målsetningene er utarbeidet i samarbeid mellom direktoratene og kommuner, og brukerorganisasjoner og ideelle og frivillige organisasjoner har kommet med innspill. Målsetningene ble oversendt KMD og de øvrige departementene til orientering 19. juni 2015.

Direktoratene har et aktivt forhold til de 15 målsetningene og anvender dem i arbeidet med strategien. Særlig blir målsetningene sett i sammenheng med Nasjonalt prosjekt for bedre styringsinformasjon og fremtidig kunnskap om status og måloppnåelse i Bolig for velferd.

Figur 4: Strategiens 15 målsetninger

I 2015 har det vært et mål om å etablere læringsprosjekter tilknyttet strategiens innsatsområder. Læringsprosjektene har flere formål. Gjennom prosjekter om konkrete problemstillinger på kommunalt nivå skal det identifiseres og utvikles gode metoder og modeller for arbeid på strategiens innsatsområder. Læringsprosjektene skal gi grunnlag for læring for kommunene, samt medvirke til utvikling av nasjonal policy som bidrar til måloppnåelse i velferdspolitikken. Videre skal læringsprosjektene bidra til økt statlig samordning ved å identifisere behov for tverrsektorielt samarbeid og utforske metoder og arbeidsmåter for samarbeid.

Arbeidet med læringsprosjekter i 2015 har primært bestått i å etablere prosjektene og planlegge rammene for dem.

Læringsprosjektene omhandler sentrale områder i Bolig for velferd, og lever opp til ambisjonen om at minimum to av læringsprosjektene skal ha vanskeligstilte barnefamilier og unge som målgruppe. Prosjektene har tatt utgangspunkt i regionalt samarbeid mellom statlige helse- og velferdsaktører. To av prosjektene baserer seg på læringsnettverk mellom kommuner for erfaringsdeling og grunnlag for læring. De fire nasjonale læringsprosjektene er:

1. Bedre bo- og levekår for vanskeligstilte barnefamilier
2. Sambruk av statlige tilskuddsmidler i kommunalt flyktningarbeid
3. Utprøving av Housing first som metode i norske kommuner
4. Askers velferdslab – Et innbyggerorientert og helhetlig tjenestekonsept

A. BEDRE BO OG LEVEKÅR FOR VANSKELIGSTILTE BARNEFAMILIER

Tidlig i 2015 samlet regionale statlige helse- og velferds-aktører i Midt-Norge seg for å skape en gjensidig forståelse for hverandres arbeidsfelt og å samtale om strategiens relevans for deres virksomhet. I etterkant av møtet ble det blant annet enighet om å etablere et læringsprosjekt om temaet bedre bo- og levekår for vanskeligstilte barnefamilier.

Læringsprosjektet bygger på en felles erkjennelse av at mange barnefamilier som sliter på boligmarkedet, har komplekse og sammensatte utfordringer som krever at stat og kommune drar lasset sammen. I lys av flyktningssituasjonen og den forventet økte innvandrerbefolkningen vil temaet være høyaktuelt i årene som kommer. Prosjektet vil bygge videre på tidligere statlige satsinger rettet mot målgruppen, deriblant Helsedirektoratets Bedre Tverrfaglig Innsats og Bufetats Modellkommuneforsøk. NTNU Samfunnsforskning skal dokumentere de viktigste funnene i læringsprosjektet.

MÅL FOR LÆRINGSPROSJEKTET

Læringsprosjektet har som mål å utvikle og dele kunnskap om hvordan kommuner kan gi et helhetlig bo- og tjenestetilbud til vanskeligstilte barnefamilier. Læringsprosjektet har en nedenfra og opp-tilnærming for å få frem kunnskap og erfaringer fra kommuner i Midt-Norge som de siste årene har jobbet med å utvikle helhetlige bo- og tjenestetilbud til målgruppen. Læringsprosjektet har også et mål om å øke kunnskapen om læringsnettverk som arbeidsform og potensialet denne arbeidsformen har for å forbedre statlig samarbeid på temabaserte områder ut mot kommunene.

Læringsnettverk som arbeidsform

Fagfolk har alltid søkt sammen i faglige fellesskap, og det finnes et mangfold av ulike fag- og tema-nettverk. Ifølge Napha kan nettverk deles inn i tre ulike typer:

- 1) Kontakt og samarbeid (bli kjent, bedre samarbeid/samhandling)
- 2) Kunnskapsorienterte (dele kunnskap og erfaringer, faglig påfyll, seminarer/workshops)
- 3) Oppgaveorienterte (prosjektbaserte nettverk, utviklingsarbeid, høringsuttalelser).

Sentrale spørsmål et nettverk bør ha avklart er: Hvordan lære av hverandre? Hvordan sikre at alle deltar og bidrar? Hvordan dokumentere nettverkets arbeid og sikre legitimitet? Napha viser også til kjennetegn ved vel-fungerende nettverk: Likestilte medlemmer, samhandling, tillit, investeringsvilje, åpenhet, arena og tilgjengelighet, tid og kontinuitet, deltakelse fra alle involverte.

DETTE HAR SKJEDD I 2015

Det er opprettet en arbeidsgruppe for prosjektet med deltakere fra fylkesmannsembetene i Midt-Norge, Bufetat, IMDi, Kriminalomsorgen, Korus Midt-Norge, NAV i samtlige tre fylker og Husbanken. På det første arbeidsgruppemøtet i april ble de enige om å organisere læringsprosjektet som et temabasert nettverk under arbeidsgruppens ledelse. I august ble utvalgte kommuner i Midt-Norge invitert til å delta i læringsnettverket. Seks kommuner har takket ja til deltakelse: Namsos, Verdal, Kristiansund, Trondheim, Stjørdal og Malvik. Deltakerne i nettverket skal møtes 2-3 ganger over en periode på 2 år. 12. november ble den første samlingen i nettverket gjennomført. På samlingen hadde de bl.a. et arbeidsverksted for å kartlegge hva som kjennetegner de vanskeligstilte familiene, hvilke utfordringer som går igjen og hva som er de gode grepene. En brukerundersøkelse gjennomført etter oppstartsamlingen viste at 92 % var fornøyd/svært fornøyd med samlingen. Flere ga også skriftlig uttrykk for at læringsnettverket er nyttig og ønskes videreført.

B. SAMBRUK AV STATLIGE TILSKUDDSMIDLER I KOMMUNALT FLYKTNINGARBEID

IMDi og Husbanken har et læringsprosjekt i Midt-Norge om sambruk av IMDis midler til kommunalt utviklingsarbeid (KUM) og Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd. Sambruken av tilskuddsmidler skal knyttes til kommunalt flyktningarbeid. Læringsprosjektet er ett av flere tiltak i strategien for å øke samordningen av statlige tilskuddsmidler.

MÅL FOR LÆRINGSPROSJEKTET

Læringsmålene i prosjektet er å belyse muligheter og begrensninger for samordning av statlige tilskuddsmidler, og å utvikle kunnskap om gjennomføring av kommunale piloter for sambruk av tilskuddsmidler. Effektmålene er at tilskuddsmottakere opplever en enklere søknadsprosess og en mer samordnet stat, at kunnskapen om fagområdet bolig – kvalifisering økes, og at bruken av tilskuddsmidlene blir mer effektiv og målrettet. Prosjekt skal også bidra til bedre samarbeid mellom direktoratene og at direktoratene får bedre kjennskap til det andre direktoratets tilskuddsordning.

DETTE HAR SKJEDD I 2015

Læringsprosjektet deles i to faser; en utredningsfase og en prøvefase. Utredningsfasen for prosjektet har pågått i 2015, hvor IMDi og Husbanken Midt-Norge har gjennomgått tilskuddsordningene for å identifisere muligheter og begrensninger for samordning. Videre har de gjort en vurdering og valg av områder som kan være hensiktsmessig å samordne. Det er også gjennomført en idédugnad om en mulig pilot, med vurdering av føringer, fremgangsmåte og utvalg av potensielle kommuner som kan delta som pilotkommuner for forsøk på samordning av tilskuddsmidlene.

I 2016 har læringsprosjektet en ambisjon om å samfinansiere et prosjekt på kommunalt nivå som omfatter begge tilskuddsordningenes målsetninger, det vil si der kvalifiserings- og boligperspektivene sees i sammenheng. Trondheim kommune har takket ja til å være pilotkommune, og skal nå søke om tilskudd fra både IMDi og Husbanken til et prosjekt som fokuserer på bosetting og kvalifisering av enslige mindreårige flyktninger. Trondheim har lang fartstid som bosettingskommune og skal bosette mange enslige mindreårige i tiden fremover. IMDi og Husbanken mener at kommunens kompetanse og utviklingsvilje kan gi et prosjekt med resultater med stor overføringsverdi til andre kommuner.

C. HOUSING FIRST - OM UTPRØVING AV HOUSING FIRST SOM METODE I NORSKE KOMMUNER

Housing First er en modell for varig bosetting av bostedsløse med rusmiddelavhengighet og/eller psykiske helseproblemer. Modellen bygger på prinsipper om at tilgang til bolig er en grunnleggende menneskerett og at bruker skal ha reell medbestemmelse knyttet til valg av bolig og hvilken type oppfølging han/hun skal få (Napha 2015). Det er nå etablert et nasjonalt læringsprosjekt med utgangspunkt i kommunale prosjekter basert på Housing First.

MÅL FOR LÆRINGSPROSJEKTET

Læringsprosjektet har definert tre læringsmål:

1. Lære om Housing First som metode slik det blir operasjonalisert i norske kommuner
2. Lære av å etablere Housing First som metode i ulike norske kommuner
3. Lære om overføringsverdi til kommuners ordinære tjenester for oppfølging av personer med rusmiddelproblemer og psykiske lidelser.

DETTE HAR SKJEDD I 2015

Det har siden 2012 eksistert et nasjonalt nettverk for alle Housing First-prosjektene i Norge som mottar tilskudd til prosjekter og/eller er prosjektorganisert. Per i dag deltar 15 kommuner i nettverket. Både Husbanken, AVdir og Hdir bevilger midler til Housing First prosjekter via sine tilskuddsordninger. Napha (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid) driver nettverket og bistår kommunene med råd og veiledning. Napha sørger også for erfaringsutveksling og faglig påfyll gjennom samlinger med prosjektlederne to ganger årlig.

Kommunene i Housing First-nettverket har gitt sitt samtykke til at læringsprosjektet om Housing First tar utgangspunkt i nettverket og vil hente ut læring derfra. Napha produserer løpende aktuelle artikler knyttet til Housing First i Norge samt aktuell forskning og erfaringer fra andre land. Napha og en arbeidsgruppe opprettet for læringsprosjektet har i 2015 hatt dialog om innretningen av læringsprosjektet og ønsket læringsutbytte. Arbeidsgruppen ledes av Hdir og består av personer fra Husbanken, AVdir og Hdir. Det er videre planer om å opprette en referansegruppe knyttet til læringsprosjektet. Dette har vært avventet noe i forbindelse med en søknad fra Fafo og Napha til Forskningsrådet om midler til et innovasjonsprosjekt knyttet til Housing first i en norsk kontekst. Søknaden ble ikke innvilget, og referansegruppen vil derfor opprettes i samarbeid mellom Napha og de involverte direktoratene.

Fafo har på oppdrag fra Husbanken gjennomført et toårig forskningsprosjekt om Housing first – resultater og læring. Forskningsprosjektet har resultert i delrapporten, «Housing first i Norge – en kartlegging», som kom i 2014 og sluttrapporten, «Housing first i Norge – prosesser, resultater og kartleggings skjema» som forelå i november 2015. Rapportene beskriver organiseringen, foreløpige resultater og arbeidsverktøy knyttet til Housing first prosjekter som er utviklet i en norsk kontekst, og gir viktig bakgrunnskunnskap i det videre arbeidet med prosjektene og læringsnettverket.

D. ASKERS VELFERDSLAB – ET INNBYGGERORIENTERT OG HELHETLIG TJENESTEKONSEPT

Det er etablert et læringsprosjekt om bruk av designmetodikk for utvikling av et konsept for helhetlig tjenesteytelse til vanskeligstilte på boligmarkedet i Asker kommune, kalt Askers velferdsrab. Asker har i samarbeid med Norsk design- og arkitektursenter (DOGA) og Husbanken gjennomført et erfarings- og utviklingsprosjekt med mål om å utvikle et konsept for «et helhetlig og koordinert boligkontor».

MÅL FOR LÆRINGSPROSJEKTET

Askers velferdsrab har mål om å utvikle kunnskap om brukerrettede bolig- og velferdstjenester gjennom sosial innovasjon, utvikling av ny metodikk og samarbeid mellom ulike helse- og velferdsaktører. Prosjektet har vekt på å utvikle metoder gjennom bruk av tjenstedesign som kan overføres til andre kommuner. Prosjektet skal også utvikle kunnskap om investeringstenkning utviklet i en kommunal kontekst. Prosjektet har til hensikt både å gi effekter på direktoratenes ansvarsområder, og gi samordningseffekter.

DETTE HAR SKJEDD I 2015

Askers Velferdsrab har gjennomført en konseptfase høsten 2015. Det har blitt utarbeidet et prosjektmandat og etablert prosjektorganisering. Husbanken og Asker kommune har hatt et møte med Bufdir, som har vist interesse for prosjektet og som ønsker å være en støttespiller i læringsprosjektet samt bidra med finansiering. Bufdir er særlig interessert i å inkludere barn/unge med funksjonsnedsettelse i prosjektet.

Hovedmål 3 i Bolig for velferd er at den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv. Et viktig bidrag til å nå dette målet er å samordne statlige tilskuddsmidler med relevans for strategiens innsatsområder. Tilskuddsmidler med overlappende formål blir i for liten grad sett i sammenheng, og kommunene må bruke mye ressurser på å søke og rapportere om ulike tilskuddsmidler.

I 2015 startet tre prosesser for å samordne bruken av statlige tilskuddsmidler:

1. Nasjonalt læringsprosjekt om sambruk av statlige tilskuddsmidler i kommunalt flyktningarbeid, der IMDis tilskudd til kommunalt utviklingsarbeid og Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd skal ses i sammenheng
2. Samarbeid mellom AVdir og Bufdir om sambruk av deres tilskuddsmidler til forebygging og arbeid mot barnefattigdom
3. Samarbeid mellom Hdir, AVdir og Husbanken om sambruk av deres tilskuddsmidler til boligsosialt arbeid i kommunene.

Samarbeidet mellom AVdir og Bufdir har medført følgende forslag til tiltak: 1) Samordning av søknadsfrister og rapporteringsfrister, 2) samordning av struktur på rapportering, 3) felles informasjon til søkere og 4) tydeligere formål og målgrupper for de ulike ordningene. På bakgrunn av forslagene har direktoratene arbeidet med å tydeliggjøre de to ordningenes innretning, og har hatt en koordinert kunngjøring av midlene for 2016.

En arbeidsgruppe til AVdir, Hdir og Husbanken satte tre arbeidsmål for å bedre samordningen mellom direktoratenes boligsosiale tilskudd. Det første arbeidsmålet var samordning av kunngjøringsdato og søknadsdato, samt en felles kunngjøringstekst for tilskuddsordningene. Samordningen av kunngjøringsdatoene og en felles kunngjøringstekst viste seg å bli vanskelig. Utfordringene med dette adresseres nærmere i kapittel 4. Det ble imidlertid enighet om en felles søknadsdato 1. februar for alle tilskuddsordningene. En nyhetssak om søknadsdatoen ble lagt ut på de respektive direktoratenes nettsider, med lenker til kunngjøringssidene for de ulike tilskuddsordningene.

HelseDirektoratet.no < Nyheter < Boligsosialt arbeid: Samordning av tilskudd

Boligsosialt arbeid: Samordning av tilskudd

Felles søknadsfrist 1. februar for tilskudd fra HelseDirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Husbanken skal gjøre det enklere for kommunene.

07.12.2015 12:19

Rundt 150 000 personer regnes som vanskeligstilte på boligmarkedet, og om lag 6200 av disse mangler et fast sted å bo. Den nasjonale strategien "Bolig for velferd" (2014-2020) skal samle og målrette innsatsen slik at flere får riktig hjelp til riktig tid.

HelseDirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Husbanken har tilskuddsordninger på det boligsosiale området med overlappende formål, som kan ses i sammenheng og kompletterer hverandre. For å gjøre det enklere for kommunene å søke, planlegge og legge til rette for bedre utnyttelse av de samlede ressursene har direktoratene nå samordnet søknadsfrist for disse tilskuddsordningene:

- [Kunngjøring av tilskudd til boligsosialt arbeid i 2016 \(Arbeids og velferdsdirektoratet\)](#)
- [Boligsosialt kompetansetilskudd - kunngjøring 2016 \(Husbanken\)](#)
- [Kommunalt rusarbeid \(HelseDirektoratet\)](#)
- [Tilbud til voksne med langvarige og sammensatte behov for tjenester og barn og unge med sammensatte hjelpebehov \(HelseDirektoratet\)](#)

Det andre arbeidsmålet var å klargjøre formålet med Hdirs tilskudd til rusarbeid og AVdirs tilskudd til boligsosialt arbeid, da disse til dels overlapper hverandre mht. til formål og målgruppe. Siktemålet er å tydeliggjøre at AVdirs ordning i større grad innrettes i henhold til lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen, og Hdirs ordning er rettet mot helse- og omsorgstjenester knyttet til oppfølging i bolig. AVdir har fått aksept for at kunngjøringsteksten for tilskudd til boligsosialt arbeid dreies, noe som gjør at NAV-kontorene blir et naturlig nedslagsfelt for tilskuddet. Det er iverksatt arbeid med regelverksendringer internt i AVdir.

Det tredje arbeidsmålet var å utforme og vurdere igangsetting av en pilot for bedre sambruk av AVdirs, Hdirs og Husbankens økonomiske virkemidler til boligsosialt arbeid i kommunene. Formålet med piloten er å utvikle en modell for å benytte de ulike virkemidlene i sammenheng, eventuelt skille ut deler av de respektive tilskudd i en felles pott for å gi en

best mulig utnyttelse av de samlede ressursene direktoratene har på området. Arbeidet med piloten vil starte i 2016. Arbeidsgruppen ønsker å samarbeide med fylkesmannsembeter, kommuner og brukerorganisasjoner for å utforme piloten.

2.7 FOU-PROSESSER SOM STØTTER OPP UNDER STRATEGIEN

FoU-rapporter øker kunnskapen om innsatsområdene i strategien, samt om samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Det har derfor vært et tiltak i 2015 å samordne FoU-arbeidet i direktoratene ved å utvikle bedre oversikt over FoU-prosessene i direktoratene og ved å etablere tverrdirektoralt samarbeid om FoU-prosjekter knyttet til strategiens innsatsområder.

I 2015 har alle direktoratene utviklet og delt oversikter over pågående og planlagte FoU-prosjekter. For å ivareta videre kunnskapsdeling og samarbeid om FoU-prosjekter, er det etablert et FoU-nettverk mellom direktoratene. Som resultat av det tverrdirektorale samarbeidet om FoU-arbeid samfinansierer IMDi og Husbanken et FoU-prosjekt om avtalt selvbosetting for flyktninger. Videre har AVdir, Hdir og Husbanken bestilt en kunnskapsoppsummering om europeiske studier om Housing First fra Kunnskapscenteret for helsetjenesten i Folkehelseinstituttet.

Veiviser Bolig for velferd vil være den sentrale kanalen for å formidle FoU-rapporter fremover, og vil løpende oppdatere og synliggjøre kunnskapsbidraget fra pågående og avsluttede FoU-prosjekter på strategiens områder.

2.8 SÆRLIG INNSATS I OSLO

I Husbankens nye nasjonale kommuneprogram er det utviklet et storbyprogram, der Oslo er en av fem deltakende storbyer. Programavtalen med Oslo ble underskrevet i januar 2016.

Som programråd for kommuneprogrammet vil Samordningsgruppen et par ganger i året møte representanter fra storbyprogrammet for informasjonsdeling og diskusjon om videre samarbeid med storbykommunene. På møtet i samordningsgruppen i februar 2016 presenterte Husbanken en sak om en særskilt innsats i Oslo. Behandlingen av saken viste at det er behov for videre samarbeid og diskusjon om innhold og omfang av en felles særskilt innsats i Oslo.

I desember 2015 arrangerte Oslo kommune en boligkonferanse der både Husbankens nye kommuneprogram og bosetting av flyktninger var på dagsorden. Husbanken og IMDi holdt en felles presentasjon på konferansen.

Husbanken har en samarbeidsavtale med VID vitenskapelige høyskole (tidligere Diakonhjemmets høyskole). Et av flere prosjekter som har kommet ut av samarbeidet er en boligsosial forskningssirkel med fokus på overgangen fra barnevern til NAV blant ungdommer. Prosjektet ble utviklet som en del av Husbankens tidligere boligsosiale utviklingsprogram i Oslo kommune. Deltagerne i prosjektet jobber i barnevern og NAV i bydelene Bjerke, Stover og Grünerløkka, samt i Asker kommune. Bufdir, AVdir og Husbanken deltar i referansegruppen for forskningssirkelen. Forskningssirkelen og bakgrunnen for prosjektet er blitt presentert for kommunene som i dag deltar i Husbankens storbyprogram.

I arbeidet med utvikling av ny Groruddalssatsing deltar Oslo kommune sammen med en rekke statlige aktører, blant annet Husbanken, AVdir, Bufdir, Helsedir og IMDi. Husbanken har spilt inn at satsingen bør sees i sammenheng med målene i Bolig for velferd og tiltaket om en særskilt innsats i Oslo.

Husbankens kommuneprogram. Bolig for velferd 2016-2020

Husbanken lanserte 1. januar et nytt kommuneprogram, som er Husbankens operasjonalisering av Bolig for velferd. Kommuneprogrammet er sentralt for Husbankens gjennomføring av Bolig for velferd.

Kommuneprogrammet består av et grunntilbud til alle landets kommuner, samt to delprogram rettet mot storbykommuner og by- og tettstedskommuner. Delprogrammene omfatter et mer utstrakt og formalisert program-samarbeid enn hva grunntilbudet innebærer. Samordningsgruppen for Bolig for velferd har blitt programråd for kommuneprogrammet, og direktoratene ansvarlig for Bolig for velferd er invitert til å samarbeide med Husbanken om kommuneprogrammet.

2.9 FELLES UTDANNINGSSTRATEGI FOR BOLIGSOSIALT ARBEID

Kompetanseheving i kommunene om perspektivene i Bolig for velferd er viktig for måloppnåelse i strategien. Det er behov for både økt oppmerksomhet om boligsosiale temaer i helse- og velferdsfaglige grunnutdanninger, samt kompetanseheving i praksisfeltet gjennom etter- og videreutdanningstilbud. Det var derfor en ambisjon om å starte en prosess i 2015 for å fremme boligsosiale perspektiver i velferdsfagenes grunnutdanninger (bachelornivå).

Arbeidet med å fremme boligsosiale perspektiver i grunn-, etter- og videreutdanningene er påbegynt, men har gått sakte i 2015. Direktoratenes arbeid med å kartlegge utdanningstilbud de er involvert i vil derfor fortsette i 2016, og er lagt inn som et tiltak i tiltaksplanen 2016. Når oversiktene foreligger, vil direktoratene vurdere mulighetene for økt samordning av relevante etter- og videreutdanninger.

Det er innledet en dialog med utdanningsmyndighetene, og Husbanken, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet hadde et samarbeidsmøte 18. januar 2016. Det er enighet om at Utdanningsdirektoratet skal inviteres inn i arbeidet med Bolig for velferd.

Kunnskapsdepartementet har iverksatt et arbeid for å etablere et felles innhold i helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger. Videre arbeid med en felles utdanningsstrategi under Bolig for velferd vil bli sett i sammenheng med dette. Direktoratene involvert i Bolig for velferd ønsker å gi innspill til hva som bør inngå i det felles innholdet for å bidra til at boligsosiale temaer i helse- og velferdsutdanningene får oppmerksomhet.

3.1 PRIORITERING AV RESSURSER TIL BOLIG FOR VELFERD

Arbeidet med Bolig for velferd i 2015 har i stor grad handlet om å forankre en felles forståelse av perspektivene i Bolig for velferd. Direktoratene har ulike utgangspunkt for å tilnærme seg det boligsosiale feltet; mens Bolig for velferd treffer kjerneområdet til Husbanken, omhandler strategien i varierende grad samfunnsoppdraget til de øvrige direktoratene. Ved inngangen til 2016 er det etablert en rekke felles tiltak mellom direktoratene, og det er utløst et stort engasjement for strategiens målsetninger. Samtidig opplever direktoratene det som utfordrende å prioritere tilstrekkelig ressurser til Bolig for velferd. Flere parallelle statlige satsinger, akutte velferdsutfordringer og løpende oppgaver konkurrerer om ressursene i direktoratene.

Husbanken har som koordinator av strategien avsatt store ressurser til arbeidet, mens de øvrige direktoratene i større grad må avveie prioriteringen av Bolig for velferd mot øvrige oppgaver. Husbankens ressursinnsats og pådriverrolle oppfattes positivt av direktoratene og som nødvendig for måloppnåelse i strategien. Den skjeve ressursinnsatsen mellom direktoratene kan imidlertid medføre et uforholdsmessig høyt trykk for de øvrige direktoratene.

PARALLELLE STATLIGE SATSINGER

Det er mange store tverrgående innsatser på velferdsområdet, deriblant Bolig for velferd, Barn som lever i fattigdom (2015-2017), 0-24 samarbeidet og Bosetting og fremtidige integreringsutfordringer. En bekymring hos direktoratene ansvarlige for Bolig for velferd, er at det stadig kommer flere velferdsstatlige strategier og innsatser som er relativt overlappende, med mange av de samme aktørene, og hvor koordineringsansvaret legges til ulike direktorater. Dette kan bidra til å forsterke bildet av en fragmentert stat og kan medføre merarbeid for kommunene. Direktoratene opplever også at flere parallelle statlige satsinger bidrar til å tilspisse utfordringene med å prioritere ressurser til Bolig for velferd. Kommuner involvert i tiltak under Bolig for velferd melder om den samme konkurransen om ressurser grunnet involvering i flere statlige strategier og innsatser. For å unngå at velferdsatsingene «slår hverandre ihjel» er det viktig at departementene og direktoratene samordner satsingene.

STYRINGSSIGNALER

Tildelingsbrevet er det viktigste formelle styringsdokumentet til direktoratene, og legger premissene for direktoratenes prioritering av ressurser. Forankring av Bolig for velferd og presisering i tildelingsbrevene av at Bolig for velferd skal prioriteres, er av avgjørende betydning for måloppnåelse i strategien. Felles formulering i de seks direktoratenes tildelingsbrev for 2016 om Bolig for velferd og prioritering av ressurser til Veiviseren er derfor et viktig grep. Det vil fortsatt være behov for tydelige styringssignaler i tildelingsbrevene.

Hva departementene sier og gjør, for eksempel gjennom taler og foredrag, og prioritering av midler, har også innflytelse på prioritering av ressurser til Bolig for velferd. Det er viktig for måloppnåelse i strategien at Bolig for velferd oppfattes som viktig. For eksempel var det betydningsfullt at Jan Tore Sanner ga legitimitet til Bolig for velferd i sitt innlegg på den boligsosiale lederkonferansen i 2015 ved å fremheve at staten må samordnes; ikke fordi vi bør, men fordi vi må. Samtidig har andre handlinger fra departementene, eller fraværet av disse, blitt tolket som at strategien ikke prioriteres. Et eksempel på dette er manglende øremerkede midler til Veiviser Bolig for velferd. Finansiering av Veiviseren i 2016 er delvis på plass som følge av overføringer fra 2015 fra både KMD, ASD, de andre samarbeidende direktoratene og Husbanken. I 2016 har Husbanken derfor søkt om medfinansiering fra Difi for de neste tre årene. Dersom Difi ikke innvilger søknaden om medfinansiering av Veiviseren må arbeidet med videre utvikling av Veiviseren vurderes nøye.

PRIORITERING AV RESSURSER TIL VEIVISER BOLIG FOR VELFERD

Veiviser Bolig for velferd er det største enkelt-tiltaket i Tiltaksplanen Bolig for velferd 2016. I tildelingsbrevene til samtlige direktorater i 2016 gis det føringer om at Veiviseren skal prioriteres, ut fra en felles forståelse av betydningen veiviseren vil kunne få for det boligsosiale arbeidet på alle forvaltningsnivåer. Direktoratene opplever det som svært arbeidskrevende å produsere faglig innhold til Veiviseren.

Veiviseren er av stor betydning for lokal mål-oppnåelse i strategien. Husbanken har nylig beregnet at nåverdien av Veiviseren de neste 10 årene er på omkring 780 000 000 kroner. Beregningen har i begrenset omfang inkludert mulige gevinster på statlig nivå, hvilket tilsier at nåverdien kan være større enn anslått. Samtidig som at gevinsten av Veiviseren vil være stor, er det en betydelig risiko for negative effekter dersom Veiviseren ikke realiseres i tråd med forventningene. Det er viktig at kvaliteten på Veiviseren er god ved lansering i 2016, slik at den blir tatt i bruk og at kommunene finner innholdet nyttig. Det vil videre være behov for utvikling av faglig innhold i 2017. Det er derfor viktig med fortsatt tydelige styringssignaler til direktoratene om å prioritere ressurser til innholdsproduksjon til Veiviseren.

Utfordringer med dobbeltpublisering

AVdir ønsker at eksisterende faginnhold på nav.no, og faginnhold som må utvikles i forbindelse med Veiviseren, skal publiseres på nav.no. Dette for å unngå dobbeltpublisering. En utfordring som det jobbes med er hvordan dette skal oppleves som logisk og «sømløst» for brukerne av Veiviseren. Mulighetene for å hente informasjon fra nav.no til Veiviseren vil bli utredet.

LANGSIKTIG TILTAKSPLAN

For å sikre tilgjengelige ressurser til gjennomføring av tiltak under Bolig for velferd, er planlegging av sentral betydning. Foreløpig har vi utviklet årlige tiltaksplaner for strategien. For det videre arbeidet vil direktoratene utvikle en langsiktig tiltaksplan for hele strategiperioden, Tiltaksplan Bolig for velferd 2017-2020. Den langsiktige tiltaksplanen skal medføre at samtidige og etterfølgende tiltak ses mer i sammenheng, og vise hvordan de til sammen gir måloppnåelse i strategien. Innsatser på kort sikt vil ha en tydeligere langsiktig gevinst. På denne måten vil en langsiktig tiltaksplan gi en mer helhetlig gjennomføring av tiltakene i strategien, og bidra til forutsigbarhet og større ressurstilgang i gjennomføringen av strategien.

Den langsiktige tiltaksplanen for Bolig for velferd skal utvikles av direktoratene i 2016, for etterfølgende å være gjenstand for evalueringer og videreutvikling i de påfølgende årene. Medvirkning fra strategiens ressursgruppe og kommunikasjon med blant annet kommuner, fylkesmenn og frivillige aktører vil bli vektlagt. Styringsindikatorene utviklet i Nasjonalt prosjekt for bedre styringsinformasjon vil være et viktig verktøy for å

Nåverdi av Veiviser Bolig for velferd

Husbanken sendte 19. februar en søknad til Difi om medfinansiering av Veiviser Bolig for velferd. Søknaden gir et anslag av kostnadene og ressursinnsatsen Veiviseren vil kreve de neste tre årene, og oppgir en beregnet nåverdi av Veiviseren de neste 10 årene. Nåverdien baserer seg på beregnede nytte-virkninger og beregnede kostandsvirkninger.

Kostander for offentlig sektor		
neste 3 år:		45 000 000 kr
Ressursinnsats neste 3 år	Husbanken	32 500 timer
	Øvrige direktorat	9 500 timer
Netto nåverdi av Veiviseren (beregnet for 10 år)		780 000 000 kr

Netto nåverdi er utregnet på bakgrunn av mange små effekter Veiviseren kan gi i kommunene. Veiviseren er kompleks og innholdsrik, og i tillegg til et helhetlig kunnskapsløft gir hvert innholdsprodukt i Veiviseren små effekter som vi kan prissettes. Et eksempel på en anslått effekt er tidsbesparelser på opplæring av nyansatte i kommunene på grunn av arbeidsprosesser beskrevet i Veiviseren. Det er beregnet at det i snitt er 2 nyansatte pr. kommer pr. år på bolig- og tjenestekområder. Besparelsen er anslått til 0,5 dag pr. nyansatt, og det er antatt at besparelsen kan gjelde for alle kommuner (428 pr. i dag).

I tillegg til effekter i kommunene kan Veiviseren gi gevinster i offentlig sektor totalt. Samtidig forutsetter den beregnede verdien at Veiviseren utvikles slik som beskrevet i søknaden. Dette betinges både av fremtidig finansiering og ressursbruk. Realisering av effektene forutsetter også at kommunene klarer å benytte seg av innholdet i Veiviseren i tråd med

vurdere om igangsatte og planlagte tiltak bidrar til ønsket måloppnåelse. Den langsiktige tiltaksplanen vil danne grunnlaget for utvikling av årlige tiltaksplaner.

3.2 UTFORDRINGER I SAMORDNING AV TILSKUDDSMIDLER

Samordning av tilskuddsmidler på strategiens områder har vært et satsingsområde i 2015, og en rekke tiltak er iverksatt. Anbefalinger om gode grep for økt samordning av tilskuddsmidler er oversendt KMD, og direktoratene har fulgt opp arbeidet videre. Dette er små, men viktige skritt i retning av økt samordning. Samtidig registrerer direktoratene at kommunene og KS har forventninger om at det tas mer omfattende grep enn de igangsatte prosessene. Kommunene etterspør en diskusjon om alternative innrettinger av tilskudd til kommunalt utviklingsarbeid, og en raskere progresjon i arbeidet med felles søknadsfrister, rapporteringsrutiner og koordinering av tilskuddene tilknyttet strategiens innsatsområder.

Direktoratene opplever en rekke utfordringer i arbeidet med å samordne tilskuddsmidlene. Blant annet er det ulik praksis for forvaltning av ordningene (hvilket nivå som forvalter tilskuddet, regelverk/forskrift). Videre skal tilskuddene ofte ivareta flere av det enkelte direktorats nedslagsfelt, hvilket utfordrer prioritering og samordning av tilskudd til boligsosialt arbeid. Tilskuddsmidlene er også ofte bundet opp i pågående tiltak, som gjør at det er lite «friske midler» til for eksempel piloter tilknyttet Bolig for velferd. For å imøtekomme disse utfordringene er det viktig med tydelige styringssignaler fra departementene og konkrete oppdrag om å samordne tilskuddsmidler. Eksempelvis kan direktoratene få i oppdrag å delta i et prosjekt for å utvikle en ny modell for finansiering av kommunalt utviklingsarbeid. Husbanken har igangsatt et forprosjekt om finansieringsmodeller som kan bidra til mer effektiv ressursbruk, langsiktighet og forutsigbarhet i kommunalt utviklingsarbeid. Det er ønskelig å utvide arbeidet til å bli et tverrdirektoralt samarbeidsprosjekt. For å lette arbeidet med å samordne tilskuddsmidler bør departementene vurdere mulighetene for å gjøre eventuelle justeringer f. eks. knyttet til proposisjonstekster og regelverk for tilskuddsordningene.

3.3 BEHOV FOR Å ARBEIDE MED REGELVERK

Direktoratene erfarer at det er sider ved gjeldende regelverk relatert til strategiens områder som er til hinder for måloppnåelse i Bolig for velferd. Aktuelle regelverk bør derfor gjennomgås og eventuelt bearbejdes slik at kommunene blir mer forpliktet til å fremskaffe egnede boliger og booppfølging til vanskeligstilte personer.

Ansvar for boligsosiale tiltak, herunder hjelp til å skaffe og beholde bolig og hjelp til å mestre boligsituasjon, er fragmentert regulert i lov og forskrift. Kommunen har et hovedansvar i det boligsosiale arbeidet, men de enkelte pliktene og rettighetene som gjelder bolig og booppfølging er spredt på ulike lover og lagt til ulike deler av kommunen. Sentrale lover er sosialtjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven, men også andre. For å nå hele målgruppen av vanskeligstilte kan det være hensiktsmessig å videreføre parallell regulering, men samtidig medfører fragmenteringen at det kan være vanskelig å få oversikt over regelverket på det boligsosiale området. Det er også en risiko for at kommunen ikke ser tilstrekkelig helhetlig på organisering og oppfyllelse av det samlede ansvaret, som kan hindre samordning av boligtiltak på tvers av tjenester og sektorer. Det bør vurderes om dagens innretning av lovverket som regulerer bolig er hensiktsmessig innrettet, eller om det bør gjøres endringer. Sammenhengene i den rettslige reguleringen av boligsosiale tiltak bør også vurderes tydeliggjort. Sammenhengene er ikke like tydelige etter at den tidligere sosialtjenesteloven ble opphevet og reglene ble fordelt mellom nåværende sosialtjenestelov og helse- og omsorgstjenesteloven. Det er særlig behov for å tydeliggjøre ansvaret for oppfølging i og rundt bolig, i skjæringspunktet mellom Nav-kommune og kommunal helse- og omsorgstjeneste.

En annen utfordring kan være at reglene på det boligsosiale området til dels er vagt utformet og at det kan være utydelig hvor langt plikter og rettigheter strekker seg. Blant annet erfarer kriminalomsorgen at kommuner ikke i tilstrekkelig grad prioriterer boligfremskaffelse til personer i overgang fra soning fordi kommuner ikke oppfatter bestemmelsene i lovverk knyttet til dette som pålegg. Både sosialtjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven hjemler et medvirkningsansvar for å skaffe bolig, men mangler konkretisering

av hvor langt ansvaret strekker seg generelt og overfor den enkelte. Bestemmelsene mangler også konkretisering av hvordan de skal forstås og anvendes i en samordnet praksis hvor både kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen og kommunal helse- og omsorgstjeneste samarbeider og bidrar til boligfremskaffelse på en helhetlig og koordinert måte. Videre gjelder det plikt til å skaffe et midlertidig botilbud til dem som ikke klarer det selv, men ikke plikt til å skaffe varig bolig. Det fremstår som utydelig hva som er kommunens oppfølgingsplikt i etterkant av et midlertidig botilbud, hvor lenge et midlertidig botilbud kan vare, hva som skal være alternativet for dem som ikke bør tildeles midlertidig botilbud, så som barnefamilier (ref rundskriv til sosialtjenesteloven), og deres rettslige stilling. At disse spørsmålene foreligger uten klare svar, bidrar til vanskelige grenseoppganger mellom ansvaret etter hhv. sosialtjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven.

3.4 FYLKESMENNENES ROLLE I REGIONAL FORANKRING

Fylkesmannsembetet er av sentral betydning for den regionale forankringen og gjennomføringen av Bolig for velferd. Erfaringer fra 2015 tilsier at det er en variasjon blant fylkesmennene og deres engasjement og aktivitet knyttet til Bolig for velferd. Som beskrevet i kapittel 2 er det flere fylkesmenn som har tatt grep for regional samordning og etablert regionale samordningsfora. Andre fylkesmenn har vært mer tilbakeholdene, og satt spørsmålsteget ved deres ansvar i Bolig for velferd. Presiseringen av fylkesmannens ansvar i gjennomføringen av Bolig for velferd i fylkesmannens tildelingsbrev i 2016 og i fylkesmannens virksomhets- og økonomiinstruks, er av stor betydning. Det er viktig å følge opp virkningen av disse styringssignalene, og eventuelt videreutvikle dem, for å sikre at samtlige fylkesmenn bidrar aktivt til regional forankring av Bolig for velferd.

3.5 MER BRUKERMEDVIRKNING

For Bolig for velferd legges det til grunn at brukermedvirkning er en av seks suksessfaktorer i boligsosialt arbeid. Det har vært flere tiltak under strategien i 2015 for å sikre brukermedvirkning. Det er opprettet en ressursgruppe for operasjonalisering og realisering av Bolig for velferd. Ressursgruppen har bidratt med diskusjon og innspill om tiltak i strategien, og vil videreføres i 2016. Brukerorganisasjoner er også trukket inn i produksjon av innhold til Veiviser Bolig for velferd, hvor de vil bidra med tekst generelt og beskrivelser av metoder for brukermedvirkning som skal deles med kommunene. Det vil også bli en egen side på Veiviseren med oversikt over ulike brukerorganisasjoner og hva de kan tilby tjenestemottakerne.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning handler om å «*Nyttiggjøre seg av brukernes erfaringer i politikktutforming og gjennomføring på både det strategiske og operative nivået*» (Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid 2014-2020). Brukermedvirkning kan innebære ulik grad av innflytelse, fra å handle om høringsuttalelser, til å innebære innflytelse på beslutningsprosesser og aktiv deltakelse i utforming og gjennomføring av tiltak (Brukermedvirkning i helse- og omsorgssektoren. Haukelien, Møller og Vike 2011).

Tilbakemeldinger fra ressursgruppens deltakere er at de gjennomgående er positive til aktivitetene i ressursgruppen. Samtidig etterlyses det mer reell brukermedvirkning. Blant annet blir størrelsen og sammensetningen av ressursgruppen problematisert. Det er derfor behov for å vurdere hvordan vi bedre kan utnytte ressursene i ressursgruppen, samt å iverksette ytterligere tiltak for å sikre brukermedvirkning på flere nivåer i Bolig for velferd. Det foreslås å invitere aktuelle bruker- og pårørendeorganisasjoner inn i arbeidsgrupper knyttet til utviklingsløp som er under planlegging, eksempelvis i arbeidet med en pilot for sambruk av tilskuddsmidler. Økt brukermedvirkning på alle nivåer i gjennomføringen av strategien er derfor inkludert som et tiltak i Tiltaksplan Bolig for velferd 2016.